

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин (№ 605)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

 Л.Л. Носач

« 31 » серпня 2022 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародний бізнес

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 29 Міжнародні відносини

Спеціальність: 292 Міжнародні економічні відносини

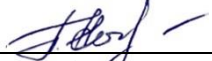
Освітня програма: Міжнародна економіка

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2022 року

Харків – 2022 р.

Розробник: Носач Л.Л., к.е.н., доц.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин (№ 605)

Протокол № 1 від «28» серпня 2022 р.

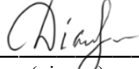
Завідувач кафедри д.е.н., проф.
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

І. О. Давидова
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

_____

(підпис)

Д. В. Дикун
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Носач Лариса Леонідівна, к.е.н., доцент. З 2018 року викладала в університеті наступні дисципліни:

- Теорія і практика міжнародної торгівлі.
- Міжнародний бізнес.
- Міжнародна інвестиційна діяльність.
- Глобальний маркетинг.
- Зовнішньоекономічна діяльність.

Напрями наукових досліджень: економіка світогосподарських зв'язків, процеси трансформації міжнародних економічних відносин та міжнародного економічного співробітництва, міжнародна економічна діяльність та міжнародний поділ праці в системі суспільних відтворювальних процесів.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 7 семестр.

Обсяг дисципліни: 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з них 56 – аудиторної роботи і 94 – самостійної роботи.

Форми здобуття освіти: денна, заочна, дистанційна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, семінарські заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – Міжнародні економічні відносини; Міжнародна економіка; Зовнішньоекономічна діяльність.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – Міжнародна інвестиційна діяльність, Теорія і практика міжнародної торгівлі.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у майбутніх фахівців компетентностей щодо об'єктивних закономірностей, механізму та особливостей міжнародного бізнесу на сучасному етапі розвитку світової економіки, а також набуття ними навичок і вмінь дослідження стану та особливостей розвитку міжнародного бізнесу в різних секторах економіки, зокрема авіації, машинобудування, інформаційних технологій, інших суміжних галузях.

Завдання: сформувати на основі визначення основних принципів, понять та засад функціонування міжнародного бізнесу теоретичні і практичні знання у здобувачів з метою поглибленого аналізу різних аспектів діяльності компаній на міжнародній арені.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей:**

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

СК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

СК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

СК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.

СК6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

СК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

СК15. Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Програмні результати навчання:

РН4. Систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

РН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для

представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

PH8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

PH9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

PH10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

PH11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

PH12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

PH13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

PH15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

PH19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

PH22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Сутність та різновиди міжнародного бізнесу

Тема 1. Економічна природа міжнародного бізнесу.

- *Форма занять:* лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
- *Обсяг аудиторного навантаження:* 3 години.
- *Тема семінарського заняття:* «Загальна характеристика міжнародного бізнесу і його розвиток».
- *Обов'язкові предмети та засоби:* роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* відсутні.
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів:* 5 годин.
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:*

виконання самостійних завдань на тему: «Вплив міжнародних організацій, на розвиток міжнародного бізнесу».

- *Анотація:*

Загальна характеристика міжнародного бізнесу. Розвиток форм бізнесу на основі посилення концентрації виробництва, збільшення розмірів капіталу, створення монополістичних союзів – картелів, синдикатів, трестів, концернів. Трансформація монополістичного промислового капіталу в банківську сферу. Особливості організації міжнародного бізнесу з кінця ХІХ в. по наш час в умовах формування міжнародних фінансових груп.

Тема 2. Середовище міжнародного бізнесу

- *Форма занять:* лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження:* 3 години.

- *Тема семінарського заняття:* «Теоретична суть та аналіз середовища міжнародного бізнесу».

- *Обов'язкові предмети та засоби:* роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* відсутні.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів:* 5 годин.

- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* виконання самостійних завдань на тему: «Інформаційна економіка в міжнародному бізнесі».

- *Анотація:*

Визначення і класифікація середовища підприємства. Фактори змін міжнародного середовища підприємства. Аналіз середовища міжнародного бізнесу. Вплив глобалізації, регіоналізації та «нової економіки» на зміни в навколишньому середовищі міжнародного бізнесу. Прямі іноземні інвестиції в міжнародному бізнесі. Тіньова економіка в міжнародному бізнесі.

Тема 3. Міжнародний фінансовий бізнес

- *Форма занять:* лекція, семінарське заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження:* 4 години.

- *Тема семінарського заняття:* «Структура та складові частини світового ринку капіталу. Сучасні тенденції».

- *Обов'язкові предмети та засоби:* роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів:* 7 годин.

- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* виконання самостійних завдань на тему: «Українські фондові біржі та їх роль в міжнародній біржовій торгівлі».

- *Анотація:*

Зміст поняття «міжнародний фінансовий ринок». Структура та складові частини світового ринку капіталу. Сучасні тенденції міжнародного фінансового ринку. Сутність поняття «ринки, що розвиваються» та їхня роль і вплив на розвиток світової фінансової системи. Валютна біржа та її роль у функціонуванні міжнародного фінансового ринку. Фондова біржа та процеси, які відбуваються на міжнародних фондових біржах.

Тема 4. Міжнародний страховий бізнес

- *Форма занять:* лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
- *Обсяг аудиторного навантаження:* 4 години.
- *Тема семінарського заняття:* «Соціально-економічна роль страхування в міжнародному бізнесі».
- *Обов'язкові предмети та засоби:* роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів:* 7 годин.
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* виконання самостійних завдань на тему: «Напрями вдосконалення міжнародних страхових відносин».
- *Анотація:*

Зміст поняття «страхування», перелік учасників страхових відносин. Види страхування і їх основні характеристики. Соціально-економічна роль страхування в міжнародному бізнесі. Сучасні тенденції розвитку міжнародних страхових послуг. Роль України в міжнародних страхових відносинах. Найбільші світові страхові компанії.

Тема 5. Міжнародний авіаційний бізнес

- *Форма занять:* лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
- *Обсяг аудиторного навантаження:* 4 години.
- *Тема семінарського заняття:* «Визначення суті послуг та їх відмінностей в міжнародній торгівлі від товарів».
- *Обов'язкові предмети та засоби:* роздатковий матеріал, електронно-обчислювальне обладнання, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів:* 7 годин.
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* виконання самостійних завдань на тему: «Підвищення конкурентоспроможності авіаційного бізнесу».
- *Анотація:*

Сучасні тенденції та закономірності розвитку світового авіаційного ринку. Особливості регулювання міжнародних повітряних перевезень на різних рівнях економічної системи. Особливості ціноутворення в міжнародному авіаційному бізнесі. Регулювання міжнародних повітряних перевезень на міждержавному та національному рівнях економічної системи. Інструменти та механізми стратегічного розвитку авіаційного бізнесу. Ризики в міжнародному авіаційному бізнесі. Аналіз потенційних ризиків.

Тема 6. Міжнародний інформаційний бізнес

- *Форма занять:* лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
- *Обсяг аудиторного навантаження:* 4 години.
- *Тема семінарського заняття:* «Структура і динаміка розвитку міжнародної інформаційного бізнесу».
- *Обов'язкові предмети та засоби:* роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: Розвиток ІТ-індустрії.*
- *Анотація:*

Поняття та структура міжнародного інформаційного бізнесу. Формування та перспективи розвитку міжнародного ринку інформаційних технологій. Ієрархія ринків інформаційного бізнесу. Функціонування світового та регіональних інформаційних ринків. Типологія інформаційних продуктів та послуг. Сучасні тенденції міжнародного інформаційного бізнесу.

Тема 7. Міжнародний інноваційний бізнес

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 години.*
- *Тема семінарського заняття: «Особливості розвитку міжнародного інноваційного бізнесу».*
- *Обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: «Інноваційний розвиток в секторі машинобудування та авіації».*
- *Анотація:*

Основні поняття інновацій, інноваційного бізнесу. Організаційні форми інноваційного бізнесу. Оцінка зовнішнього середовища міжнародного інноваційного бізнесу. Система оцінки та моніторингу інноваційного розвитку країн, регіонів та інноваційного потенціалу компанії. Національна інноваційна система та форми взаємодії її учасників. Ризики в міжнародному інноваційному бізнесі. Аналіз потенційних ризиків.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
  - *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
  - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
  - *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*
- Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2. Форми реалізації міжнародного бізнесу

Тема 8. Мале і середнє підприємництво в сфері міжнародного бізнесу

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*
- *Тема семінарського заняття: «Розвиток малого і середнього підприємництва в сфері міжнародного бізнесу».*
- *Обов'язкові предмети: роздатковий матеріал, обладнання та засоби для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: «Інвестиційна політика у секторі МСП».*

- *Анотація:*

Сутність і роль малого і середнього підприємництва. Малий і середній бізнес в період структурних перетворень у світовій економіці. Розвиток малого і середнього підприємництва в залежності від природних, історичних і економічних умов країни. Тенденції розвитку малого і середнього бізнесу. Вплив держави на розвиток малого та середнього бізнесу.

Тема 9. Спільні підприємства в міжнародному бізнесі

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 годин.*

- *Тема семінарського заняття: «Структурні складові міжнародного комерційного контракту».*

- *Обов'язкові предмети: роздатковий матеріал, обладнання та засоби для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: «Переваги та недоліки стратегії диверсифікації діяльності спільних підприємств».*

- *Анотація:*

Спільні підприємства і їх організаційно-правові форми. Структура управління спільним підприємством і переваги спільних підприємств при виході на нові ринки. Обов'язки спільного підприємства, що визначаються Європейською економічною комісією. Основні стратегії і мотиви створення спільного підприємства. Форми співпраці при угодах між фірмами. Спільні підприємства, які знижують ризик партнерів на основі диверсифікації своєї діяльності.

Тема 10. Віртуальні підприємства в міжнародному бізнесі

- *Форма занять: лекція, семінарське заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Тема семінарського заняття: «Сутність віртуальних підприємств, та спонукальні мотиви появи «нової економіки»».*

- *Обов'язкові предмети: роздатковий матеріал, обладнання та засоби для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 7 годин.*

- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: «Електронний бізнес і його вплив на розвиток різних секторів економіки: авіації, машинобудування, інформаційних технологій, інших суміжних галузей».*

- *Анотація:*

Вплив глобалізації на появу віртуальних підприємств. Конкурентні переваги віртуального підприємства на ринку перед іншими фірмами. Фізичні медіа, віртуальні медіа та інформаційно-технічні інструменти як елементи ведення бізнесу. Сфери використання елементів віртуалізації в залежності від рівня розвитку і специфіки підприємства. Переваги і недоліки віртуалізації в

процесі ведення бізнесу.

Тема 11. Вільні економічні зони як форма ведення міжнародного бізнесу

- *Форма занять:* лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
- *Обсяг аудиторного навантаження:* 4 години.
- *Тема семінарського заняття:* «Вплив вільних економічних зон на розвиток міжнародного бізнесу».
- *Обов'язкові предмети:* роздатковий матеріал, обладнання та засоби для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів:* 7 годин.
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* виконання самостійних завдань на тему: «Вільні економічні зони в Україні: перспективи для розвитку міжнародного бізнесу».
- *Анотація:*

Що таке вільна економічна зона і цілі її створення. Класифікаційні ознаки господарської спеціалізації вільних економічних зон. «Макіладорас» як промислово-виробнича економічна зона. Відмінності техніко-впроваджувальних від сервісних вільних економічних зон. Причини виникнення офшорних бізнесу і видів офшорних операцій. Зміст понять «податкова гавань» та «реінвойсинг».

Тема 12. Стратегічні альянси і об'єднання в міжнародному бізнесі

- *Форма занять:* лекція, семінарське заняття, самостійна робота.
- *Обсяг аудиторного навантаження:* 4 години.
- *Тема семінарського заняття:* «Міжнародні стратегічні альянси як чинник розвитку конкурентних переваг підприємства».
- *Обов'язкові предмети:* роздатковий матеріал, обладнання та засоби для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та семінарського заняття.
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів:* 7 годин.
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів:* виконання самостійних завдань на тему: «Стратегічні орієнтири формування міжнародних альянсів українських підприємств».
- *Анотація:*

Стратегічний альянс і причини його створення. Особливості вибору партнера однією зі сторін стратегічного альянсу. Види стратегічних альянсів в міжнародному бізнесі. Сфери співробітництва і конкуренції деяких стратегічних альянсів. Участь українських компаній у стратегічних альянсах. Переваги та недоліки функціонування стратегічних альянсів.

Модульний контроль 2

- *Форма занять:* написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).
- *Обсяг аудиторного навантаження:* 2 години
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти):* відсутні.
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальне завдання

Студенти виконують завдання на тему: «Аналіз перспектив розвитку міжнародного бізнесу в різних (на вибір) секторах національної економіки».

Робота має не перевищувати 10 сторінок формату А4 і містити наступні складові:

1. Тезисне дослідження сучасного стан розвитку обраного сектору національної економіки. Обґрунтування власного вибору.

2. Аналіз успішних національних/міжнародних проєктів.

3. Резюме перспектив та проблемних аспектів розвитку міжнародного бізнесу в обраному секторі.

Максимальний бал за виконаний проєкт – 10.

6. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративна лекція з елементами проблемної, лекція-бесіда, словесний метод, метод схематичного подання матеріалу, проблемно-логічний метод; на семінарських заняттях – метод розгорнутої бесіди та дискусії, метод самоконтролю, метод «круглого столу».

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	12	0...12
Виконання практичних робіт	0...3	9	0...27
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	12	0...12
Виконання практичних робіт	0...3	9	0...18
Модульний контроль	0...11	1	0...11
Виконання і захист індивідуального завдання (РК)	0...10	1	0...10
Усього за семестр			0...100

*Протягом семестру студент може заробити до 10 заохочувальних балів. Бали можна отримати за такими видами робіт:

- робота на лекціях та практичних заняттях (активність): 0 .. 5 балів,
- написання та захист реферату за темами дисципліни: 0 .. 5 балів,

– написання тез на науково-практичній конференції: 0 .. 10 балів.

При перевищенні максимуму балів (більше 100) студент отримуватиме 100 балів.

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента відбалів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних запитань (максимальна кількість балів за кожне запитання – 30) і одного практичного запитання (задачі) – максимальна кількість балів – 40.

*У випадку дистанційного проведення іспиту студент проходить підсумковий контроль у формі тестування.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – виставляється тоді, коли студент знає значну частину програмного матеріалу, не допускає суттєвих помилок під час висвітлення понять, на додаткові питання відповідає по суті, не робить великої кількості помилок під час усної відповіді.

Добре (75-89) – виставляється студенту тоді, коли його відповіді змістовні у тому числі за формою та обсягом. Це означає, що студент у повній мірі за програмою засвоїв увесь навчальний матеріал, викладений у підручниках та інших джерелах і на практичних, семінарських заняттях дає змістовні та глибокі відповіді на поставлені запитання, а також під час тестування демонструє знання не тільки основної, але й додаткової літератури, першоджерел, наводить власні роздуми, робить узагальнюючі підсумки, використовує знання із суміжних, галузевих дисциплін, уміє пов'язати вивчений матеріал із реальною дійсністю та доцільно використовує його для аналізу практичних завдань.

Відмінно (90-100) – виставляється студенту тоді, коли він виконав і захистив з максимальною кількістю балів усі практичні завдання, розрахункову роботу і модульні контрольні роботи. Тобто студент досконально знає всі теми курсу та вміє застосувати теоретичний матеріал щодо вирішення практичної ситуації шляхом застосування здобутих під час вивчення дисципліни навиків тавмінь.

При вивченні курсу можливе врахування підсумків визнання результатів неформального або інформального навчання в подальшому освітньому процесі, при одержанні підсумкових балів.

9. Політика навчального курсу

При вивченні дисципліни необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну та наукову літературу. Вітається використання різних джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем навчальної дисципліни.

Беруться до уваги такі показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів вищої освіти:

- відповіді на питання плану семінарського заняття під час заняття;
- доповіді з проблемних питань семінарського заняття;
- участь в активних формах навчання на семінарських заняттях;
- розробка тематичних презентацій;
- публікація тез доповідей та участь у конференціях, написання наукових статей, рефератів;
- відпрацювання тем пропущених практичних занять;
- інші здобутки в освітній сфері, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал, активно працювати на практичних заняттях, брати участь в обговоренні дискусійних питань, повною мірою долучатися до активних форм навчання, відпрацьовувати пропущені практичні заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу.

Політика перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика неформальної освіти. За умов неформальної освіти і її офіційного підтвердження, здобувачу можуть бути перезараховані кредити з дисципліни згідно відповідного Положення про перезарахування навчальних дисциплін і визначення академічної різниці, яке введено в дію в Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «ХАІ» 26 жовтня 2020 року. URL: <https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozh-pro-perezarah-disc.pdf>.

10. Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає (Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України № 1/9-650 від 23.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>):

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми

потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації».

11. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

- http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/Naosach_Mizhnarodnij.pdf
- Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=400>

12. Порядок визнання результатів неформальної освіти

Неформальна освіта - це освіта, яка здобувається зазвичай за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти.

Право на визнання результатів неформальної освіти поширюється на здобувачів усіх рівнів вищої освіти.

З метою визнання результатів неформальної освіти за заявою здобувача освіти на ім'я викладача певної дисципліни проводиться перевірка отриманих здобувачем результатів навчання.

У разі необхідності, згідно з рішенням викладача, гаранта освітньої програми або завідувача випускової кафедри створюється предметна комісія. До складу комісії входять: гарант освітньої програми за якою навчається здобувач; завідувач кафедри, за якою закріплено дисципліну, результати навчання за якою перевіряються; науково-педагогічні працівники, які викладають відповідну дисципліну.

За підсумками оцінювання викладач або предметна комісія складає протокол, який містить висновок про зарахування чи не зарахування відповідної дисципліни для деканату.

За умови позитивного висновку щодо процедури визнання результатів неформальної освіти здобувачу зараховуються відповідна дисципліна навчального плану або її частина та визначений для неї обсяг кредитів ЄКТС.

13. Рекомендована література

1. Міжнародний бізнес [Текст] : навч. посіб. / Л.Л. Носач, О.С. Попов. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2019. – 178 с. Валютно-фінансові операції в міжнародному бізнесі [Текст] : начальний посібник / Т.В. Андросова, Л.Л. Носач, К.Ю. Величко, О.І. Печенка, І.Ю. Мелушова) – Харків: ХДУХТ, 2019. – 222 с.

2. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності [Текст] : навчальний посібник / К.Ю. Величко, В.О. Козуб, Л.Л. Носач та ін. – Харків: Видавництво «Форт», 2017. – 221 с.

3. Міжнародний менеджмент [Текст] : навчальний посібник / П.І. Юхименко, Л.П. Гацька, М.В. Півторак та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 488с.

4. НМКД дисципліни [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/_01A_Mizhnarodnij.pdf

Допоміжна

1. Транснаціональні корпорації: навчальний посібник / І.О. Давидова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка– Харків: Видавництво «Форт», 2018. – 175 с.

2. Фінансовий ринок : навч. посібник / Д. І. Дема, І. В. Абрамова, Л. В. Недільська; за заг. ред. Д.І. Деми. – Житомир : ЖНАЕУ, 2017. – 448 с.

3. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції: навчальний посібник / Л.Л. Носач, К.Ю. Величко, О.І. Печенка, Ж.С. Зосимова, Н.А. Сокол – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 240 с.

4. Міжнародний бізнес : навчальний посібник / О. М. Файчук, С. В. Сидоренко. – К. : НУБіП України, 2016. – 236 с.

5. Управління міжнародним бізнесом: конспект лекцій для студентів економічного спрямування, аспірантів, викладачів / Н.Г. Ушакова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка. – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 126с.

15. Інформаційні ресурси

1. Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Офіційний сайт. компанії. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

2. Міністерство закордонних справ України. Офіційний сайт. URL: <https://www.mfa.gov.ua/>

3. Міністерство економіки України. Офіційний сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/>

4. Міністерство фінансів України. Офіційний сайт. URL: www.minfin.gov.ua/

5. Державна митна служба України. Офіційний сайт. URL: <https://www.customs.gov.ua/>

6. Державний інформаційно-аналітичний центр моніторингу зовнішніх товарних ринків «Держзовнішінформ». Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrdzi.com/>

7. World Federation of Exchanges (WFE) (Всесвітня федерація бірж, ВФБ) Офіційний сайт організації. URL: <https://www.world-exchanges.org/>

8. Mergers and acquisitions Ukraine (M&A Ukraine) (Злиття та поглинання в Україні). Офіційний сайт компанії. URL: <https://mergers.com.ua/ua/>

9. Національний інститут стратегічних досліджень. Офіційний сайт. URL: <https://www.niss.gov.ua>

10. Інститут світової економіки і міжнародних відносин. Офіційний сайт. URL: <https://www.iweir.org.ua>